

Erfaringsark – Fagtermer i kjønnsforskning

Forskningsfeltet

Kjønnsforskningen er et tverrfaglig forskningsfelt som er dominert av humanistiske og samfunnsvitenskapelige perspektiver. En spesielt interessant utfordring for vårt terminologiarbeid var å forhandle spenningen mellom terminologiske metoders krav om avgrensning og fagfeltets generelle ambisjon om å *situere* kunnskap, dvs. å kontekstualisere og historisere de avgrensninger som gjøres. Vår løsning var å aktivt bruke kommentarfeltet til å kontekstualisere og historisere definisjoner.

Prosjektgruppen

Prosjektgruppen ble satt på en måte som skulle sikre bred representasjon (geografi, akademisk posisjon og disiplinbakgrunn). Gruppen bestod av kjønnsforskere fra fire av de største universitetsmiljøene for kjønnsforskning i Norge: Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø. Av disse var tre professorer, én førsteamanuensis og én doktorgradsstipendiat. Siden kjønnsforskningen er et tverrfaglig fagfelt, har forskere gjerne utdanningsbakgrunn fra en spesifikk disiplin. Gruppen inkluderte forskere med teologisk, filosofisk, sosiologisk og sosialantropologisk bakgrunn. Tyngdepunktet lå altså på humaniora og samfunnsvitenskap, men det er også representativt for kjønnsforskningen slik den ser ut i dag. I tillegg deltok en terminologisk rådgiver fra Språkrådet i prosjektgruppa. En kjernegruppe på to forskere gjorde for- og etterarbeidet mellom hvert prosjektgruppemøte.

Arbeidsmetoden

Metoden vi arbeidet etter kan deles inn i seks faser:

Første fase: Opplæring

- Heftet *Termlosen: Kort innføring i begrepsanalyse og terminologiarbeid* (Suonuuti, 2012) ble distribuert til hele prosjektgruppa.
- Språkrådet gav et introduksjonskurs i terminologisk metode.
- I tillegg hadde gruppa en terminologisk rådgiver tilgjengelig gjennom hele prosessen.

Andre fase: Innsamling

- Avgrensning: Prosjektgruppa avgrenset og delte fagfeltet inn i fire underområder.
- Utarbeidelse av grunnlagsdatabase, dvs. en liste over alle begreper som har en eller annen form for tilknytning til vårt fagfelt. Her baserte vi oss på et stort og variert kildegrunnlag (fagordbøker, ordlister, bokindekser i pensumbøker, grunnbøker og antologier). Vi inkluderte norsk, engelsk og noe svensk litteratur. Basert på disse kildene lagde vi en database som består av mer enn 600 begreper. Hvert begrep ble i denne fasen kategorisert som tilhørende ett av fagfeltets fire underområder. Denne databasen danner grunnlaget for neste fase, nemlig utvelgelsen av begreper.

Fase tre til fem – utvelgelse, diskusjon og registrering – ble repetert fire ganger, siden prosjektgruppen kun behandlet ett av fagfeltets fire underområder på hvert diskusjonsmøte.

Tredje fase: Utvelgelse

- Utvalgsforslag: Basert på databasen utarbeidet kjernegruppen et forslag til utvalg av begreper fra underområdet som skulle behandles på det kommende diskusjonsmøtet. Utvalget ble gjort basert på visse kriterier som vi hadde blitt enige om i gruppen (for eksempel hyppighet, spesifisitet, historisk representasjon). Forslaget ble sendt til prosjektgruppen for respons. Utvalgsforslaget ble så revidert basert på denne responsrunden.
- Arbeidsark: Basert på dette utvalget gikk kjernegruppen så i gang med å utarbeide et arbeidsark til kommende diskusjonsmøte. Dette arket inneholdt forslag til term på bokmål, nynorsk og engelsk, samt en rekke alternative definisjons- og kommentarforslag (basert på feltets faglitteratur). Arbeidsarket ble sendt til gruppen 1-2 uker før selve diskusjonsmøtet.

Fjerde fase: Diskusjon

- Diskusjonsmøter: Prosjektet hadde fire diskusjonsmøter i løpet av to år, og hvert møte varte i ca. 3 timer. I tillegg hadde vi et femte avslutningsmøte der vi så over termbasens helhet og gjorde mindre justeringer.
- På møtene diskuterte vi oss gjennom arbeidsarket og kom til enighet om term på bokmål, nynorsk og engelsk, definisjon og eventuelt også kommentar. Begrepsutvalget ble løpende justert under diskusjonene. Noen ble forkastet. Nye dukket opp. Kjernegruppen ble i disse tilfellene bedt om å forberede det nye begrepet (med term, definisjon og eventuell kommentar) til neste møte.
- Etterarbeid: Kjernegruppen bearbeidet så diskusjonsresultatene i etterkant, før et utkast til ferdige termposter ble sendt ut på en skriftlig responsrunde til prosjektgruppa.

Femte fase: Registrering

- Når gruppa hadde blitt enige om den endelige formuleringen av termpostene, ble disse registrert i termwikien. Nye termer ble altså lagt til i termwikien i etterkant av hvert møte.

Sjette fase: Formidling

- Arrangerte et sluttseminar sammen med Språkrådet på UiO samt et miniseminar for fagrådet.
- Samarbeid med lignende terminologiprojekter i Latvia, Sverige og på EU-nivå (EIGE – European Institute for Gender Equality).
- Publisering av en fagartikkel om terminologiarbeid på kjønnsforskningsfeltet sammen med to svenske forskere i *NORA – Nordic Journal of Feminist and Gender Studies*: «Constructing Terminology and Defining Concepts for Gender Studies in Norway and Sweden» (2018). Vi har dessuten planer om å publisere en norskspråklig fagartikkel om arbeidet.

Resultat:

- Termwikien består av 42 termer.
- Se: <http://www.termwiki.sprakradet.no/wiki/Kategori:Kj%C3%B8nnsforskning>

Prosjektet Fagtermer i kjønnsforskning